

~~Az~~ *Az* ~~Egyetemes~~ *Egyetemes* ~~Református~~ *Református* ~~Konvent~~ *Konvent* ~~által~~ *által* ~~elfogadott~~ *elfogadott* ~~kiadás.~~ *kiadás.*
A

ERESZTYÉN HIT ÉS A KERESZTYÉN ÉLET.

(AZ IGE AZ EMBER ÉLETÉBEN.)

REFORMÁTUS ISKOLÁKNAK ÉS CSALÁDOKNAK

IRTA:
PÁLÓCZI-CZINKE ISTVÁN
református püspök.

Második kiadás.

(.) Nyomta (.)
Klein Géza könyvnyomdája és könyvkiadóvállalata
Rimaszombat — 1924.

Az Egyetemes Református Konvent által elfogadott Riadás.

A

KERESZTYÉN HIT ÉS A KERESZTYÉN ÉLET.

(AZ IGE AZ EMBER ÉLETÉBEN.)

REFORMÁTUS ISKOLÁKNAK ÉS CSALÁDOKNAK

IRTA:
PÁLÓCZI-CZINKE ISTVÁN
református püspök.

Második átdrészelt Riadás.

(.) Nyomta (.)
Klein Géza könyvnyomdája és könyvkiadóvállalata
Rimaszombat — 1924.

TÁJÉKOZTATÁS.

A keresztyén világ- és életfelfogásnak csak Krisztus lehet a középpontja. Tehát a keresztyén hit- és erkölcstudománynak is. Ez volt az egyik szempontom e könyvecske kidolgozásánál. A másik pedig az, hogy ne száraz ismeretet nyujtsak, de érdeklődést és meggyőződést keltsek s a növekedéssel a maga református vallását és eszményképét megszerettessem. Hogy az nem sikerült úgy, amint akartam: én érzem legjobban, de mentsen ki az, hogy jóformán töretlen uton jártam.

Hogy e könyvet melyik osztályban kell tanítani: nem irtam a címlapra, mert az függ vallásoktatásunk végleges berendezésétől és az osztályok számától. Mindenesetre a hit- és erkölcstudomány a népiskolai vallásitanításnak a betetőzése, tehát az Egyháztörténet után következik. Vagyis ahol csak hat osztály van, ott a VI-ikban, a hol nyolc osztály van, ott a VIII-ikban tanítandó. Az Egyháztörténet pedig előbbi esetben az V-ik, utóbbi esetben a VI-ik osztályban.

Bár a hit- és erkölcsbeli igazságokat nehéz a gyermeki elmének is könnyen felfoghatóvá tenni: igyekeztem úgy írni, hogy ebben segítségünkre legyen a stílus magyarossága és bibliaiassága is. Egy szó sincs benne, ami a nép ajkán is ne forogna. De segítségünkre lesz az is, hogy a nyolc osztály fellállításával ez a könyv fejlettebb koruaknak kerül a kezébe.

Ebből a szempontból használható a polgári iskolák felső és a gimnázium alsóbb osztályaiban is.

Arra is törekedtem, hogy csak annyi anyagot öleljek fel, amennyit egy év alatt fel is lehet dolgozni. Még úgyis a vallás tanítókra bízom, (miután a könyvecskét családi olvasmányoknak is szántam), hogy a nehezebb helyeket az emléztetésnél elhagyhassák. Alkalmos énekverset azonban többet is felvehetnek.

T VII-ik-en

L VI-ik-en

Református hit és erkölcsstanban természetesen csak a ref. egyház felfogásával foglalkozhattam. Mert ezt akartam megismertetni. Egy végső összefoglaló kérdésben mindazáltal megemlítem a keresztyénség két nagy alakulata: a katolikusság és a reformáció legfejlettebb hajtása: a reformátusság közt levő főbb különbségeket is; nem a felekezeti elfogultság, hanem az öntudatos vallásosság és kálvinistaság érdekében.

Mert én is kálvinista vagyok.

•••••

I. A keresztyén hit.

AZ ÖRÖK FUNDAMENTOM.

A református ember hitének és életének örök fundamentoma: a Jézus Krisztus és az ő szent ígéje. „MÁS FUNDAMENTUMOT SENKI SEM VETHET AZONKÍVÜL, MELY EGYSZER VETETETT, MELYA JÉZUS KRISZTUS“. (I. Kor. III. 11.)

Őrajta épül fel a mi anyaszentegyházunk. Az ő szentigéje és szentséges élete a mi utmutatónk és világosságunk. Az ő megváltó halála a mi üdvösségünk.

„En vagyok az ut, az igazság és az élet: senki se mehet az Atyához, csupán én általam.“ (Ján. XIV. 6.)

Senki sem ismerheti meg Istent igazán, csak a Jézus által.

Senki se élhet igaz emberi életet az ő követése nélkül.

Senki se lehet boldog az őbennevaló hit nélkül s az ő szeretete nélkül.

Senki se szabadulhat meg a bűntől, és a haláltól az ő közbenjárása nélkül.

De aki őbenne hiszen: az, ha meghal is él. Mert ő a feltámadás és az élet.

Az emberi nemzet mindaddig nem érti meg egymást és nem lesz békessége, míg a Krisztus nevére meg nem hajol minden térd és minden ajk nem vallja, hogy a Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. (Filip. II. 10. 11.)

Az Istennek hozzánk való nagy kegyelme és szeretete abban tündöklött a legfényesebben, hogy a Krisztust hozzánk elküldötte.

Dicsőség érte Istennek a magasságban, a földön békesség és az emberekhez jóakarát.

Szállj, szállj magasra szívünk szent reménye,
Vezess el minket Jézusunk elébe,
Mert a váltságot Ő hozza földünkre,
Nagy örömünkre. (Adventi ének.)

66. Licsi. 5. vers.

VAN ISTEN.

A bolond így szól az ő szívében: nincs Isten. Nem lehet csodálkozni rajta. Az Istent soha senki se látta, csak a Fiu (Ján. I. 18.) Tehát nem is ismerheti senki, csak akinek a Fiu kijelenti.

A régi emberek nem tudták, hogy az Isten lélek: azért láthatatlan. Sőt igen sokan azt se tudták, hogy mi a lélek?

Akik hitték is Istent, azok is azt gondolták, hogy az Isten is olyan, mint az emberek: indulatos, részrehajló, bosszuálló. És nem szereti őket. Ha szeretné, nem látogatná.

De ők se szerették, inkább félték tőle. Azért igyekeztek mindenféle ajándékokkal megengesztelni, kibékíteni.

Mi már tudjuk, hogy van Isten. És azt is tudjuk, hogy szeret minket. Ugy, szeretete Isten e világot, hogy az Ő egyszülött fiát adta érte.

Ép ebből tudtuk meg, hogy valaki vigyáz reánk, aki örök szeretettel és kegyelemmel vezérli sorsunkat. És ez a mi Atyánk: az Isten. (I. Ján. IV. 9.)

Míg Krisztust nem ismerte a világ, addig kétkedhetett benne, hogy van Isten; de mi, akik a Fiut láttuk, az Atyát is láttuk Ő benne.

A Krisztus maga volt a megtestesült szeretet.

A Krisztus lehajolt a szenvedőkhöz, a betegekhez, a nyomorultakhoz, a szomorú emberekhez és megvigasztalta őket.

A Krisztus megbocsátott még az ellenségeinek is. Még a keresztfán is.

Ezért mondja a Szentírás, hogy a Krisztusban maga az Isten öltözött testbe, az örök Szeretet szállott le a földre, a láthatatlan lett láthatóvá, hogy higgyünk benne és szeressük őt.

Addig csak láthatatlanul munkálkodott ez az örök Szeretet az emberek szívében, mint Szentlélek, és lassan-lassan készítgette őket a Megváltó eljövételére. A Krisztus menybemenetele után pedig kitöltetett az apostolokra, hogy most már a mi szívünkben folytassa a Krisztus idvezítő munkáját.

Ezt így hiszi minden keresztyén felekezet. Azért vallja valamennyi Istent Atya, Fiu és Szentlélek Istennek is, azaz teljes Szentháromság, egy, igaz Istennek. (Mert az egy igaz Isten ebben a szentháromságban jelentette ki magát a mi életünkben: mint teremtő és gondviselő atyánk, mint megváltónk és mint megszentelőnk.)

Énekek: LXII. zsolt. — A mennyei magas égben. 64. dics. 15. v. — Jövel Szentlélek, 37. 54. dics. 72. 11.

Csak Istenre bidd sorsod, útd,
— Ember tervére mit se bidd, —
Mert Ő mutat egyenes útd
S hol nem is véléd: jórd visz.
Előtte nincsen lehetetlen
Sem a földön, sem az egekben.

Hol csak kezét működni hagytd,
Ő mindent jórd vezetett
S bár nyiltak mélységek alattd,
Ő tartd, fogván kezédet.
Magad eszén régd veszve volnád,
Igy megpihensz jó oltalomnád.

AZ ATYÁRÓL.

Isten az én Atyám, mert ő teremtett engem és ő visel rám gondot nemcsak halálomig, de még azután is. Mert a lelkem is ő tőle jött s holtom után ő hozzá tér vissza. Ő mindig volt és mindig lesz. Azért mondja a zsoltár: „Hogy még sem ég,

sem föld nem volt ^{alotva:} formálva: Te voltál és Te vagy erős Isten, és Te megmaradsz minden időben.“ (XC. Zsolt.)

Ő mindent lát és mindent tud, mert mindenütt jelen van. „Nincs oly dolog, melyet szemei ne látnának, bár fedjék ködei a sötét éjszakának.“

Ő szent és igazságos, de irgalmas és kegyelmes is. „Végtelen jóságát a menny és föld hirdeti, sokaságát nyelvünk, mert ki nem beszélheti.“

Bizonysága ennek a mi életünk is.

Mikor Isten az embert megteremtette, az ember olyan volt, mint a ma született gyermek: ártatlan és tudatlan. A bünről semmit se tudott. Azt se tudta, hogy semmiféle csábítóra ne hallgasson, mert a csábító olyan, mint a kígyó: csúszó, mászó, hizelkedő, pedig csak azért hazudozik az embernek, hogy Istentől eltántorítsa.

El is tántorította, mihelyt evett a tudás fájának gyümölcséből, azaz megismerte a jót és a rosszat. Akkor vette észre, hogy nem jól cselekedett. Hogy már nem tudatlan, de nem is ártatlan. S azóta az ember boldogtalan. De az Atya megszánta és megkönnyörült rajta.

Engedte, hogy küzködjék az ember egyideig s tanulja meg a saját kárán, hogy büntetlenül vétkezni nem lehet; de elhatározta azt is, hogy Szabadítót küld hozzá, aki a bünről megváltsa, mert a maga erejéből arra képtelen az ember s örökre a bün rabságában maradt volna.

Azért Isten az ő véghetetlen jóságában, előbb prófétákat küldött hozzá, akik oktatták, intették a népet: „Térjete meg, mert közelget a Szabadító, közelget az Istenországa!“

Mikor pedig csakugyan elközelgetett: kigyult egy csillag keleten egy kicsiny város felett, feltündökölt az Isten kegyelme egy szegény jászol felett s abban a jászolban született meg Jézus, a világ Megváltója.

„Nincs-e senki e világon,
Ki Tégedet befogadjon?
Nincsen-e meleg helyecskéd,
Sem lágyan rengő bölcsőcskéd?“

Ó én szerelmes Jézusom!
Édes megváltó Krisztusom!
Jövel csinálj csendes ágyat
Szivemben magadnak házat.“

72. dics. 7. 8. u.

A FIURÓL.

A Fiu az én testvérem és Megváltóm. Testvérem, mert ő is ember volt, közülünk való volt, aki épp úgy könyezett, szenvedett, fohászzkodott az Istenhez, mint mink. És megváltóm, mert Isten fia volt, aki azért jött e világra, hogy nekem éljen, értem haljon meg s engem is az Isten gyermekévé tegyen. *Mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által.* — mondja Pál apostol. (Gal. III. 26).

Amit az Atya a mi boldogságunkra elhatározott: azt Ő véghez vitte tökéletes életével, boldogító tudományával és halálig való engedelmességével.

Élete olyan volt, mint a jó gyermeké, aki szüleit még gondolatban sem bántja meg s nincs más akarata, mint az övék. Már serdülő korában így szólt aggódó anyjához: *Nem tudjátok-e, hogy nekem az én menyei Atyám dolgaival kell foglalkoznom?* És nem is foglalkozott soha mással.

A *tanításról* azt mondták, hogy soha ember úgy nem szólott, mint Ő. Akár a hegyen, akár a hajóban, akár a zsinagógákban szólt a sokasághoz; vagy az éjszaka csöndességében, mint Nikodémus-hoz: mindig álmétkodtak rajta, „mert tanítja vala őket nagy bölcsességgel és méltósággal, nem úgy, mint az írástudók.“

Halála is hű volt az egész életéhez s Isten szent akaratahoz. Fájt ugyan neki is az emberek hálátlansága; szivét szomorúsággal töltötte el a Judás árulása és tanítványai ingatagsága; élni is szeretett volna még, hiszen az utolsó órákban is azért imádkozott: „Atyám, hogyha lehet, muljék el még tőlem e keserű pohár,“ de azért akkor is

azt mondta: „Mindazáltal ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogy Te akarsz!”
Hű volt mindhalálig!

Mily csoda, buzgó szerelem
Meghalni barátiért,
De e kegyes fejedelem
Meghalt ellenségiért,

Isten Fia szent vére
Igy lesz valóságunk bére
Ez az a drága áldozat,
Mellyel megszűnt a kárhozat.
Ez felkünk drága bére:
Mert Isten Fia vére.
Mily drága az az áldozat,
Mellyel megszűnt a kárhozat.

Mellyel megszűnt a kárhozat.
(1652. é. v.) JÉZUS.

1.) Ugy áll még előttem
Tiszta, szent képe,
Ahogy édes anyám
Szívembe véste;
A sirók, szenvedők,
Gyöngék pártfogója,
Mennyei szeretet
Sugárzik le róla,
— Ugy int a jóra.

2.) Született szegényen,
— Közzénk valónak —
Szeretett, szenvedett
Példát adónak.
Az egész életét
Másnak osztogatta,
De a kereszt-fáját
Maga vonszolgatta,
— Meghalni rajta.

3.) Hanem a halállal
Mégse lett vége,
Keresztje kivirult
S hid lett az égbe.
Oda szállt, onnan jár
Ma is e világba,
Hol annyi a szegény,
Az özvegy, az árva,
Ki őtet várja.

4.) Onnan száll ma is le
Földi szivekre:
Meváltó, megáldó,
Szent szeretetje.
... Én rám is, Istenem!
Oh mennyiszor száll rám,
Kivált így ünnepi
Zsolozsmáink szárnyán,
Karácsony táján.

5.) Rám lelsz-e most énrám
Édes megváltóm?
Elkerültem messze
A régi háztól.
Oh mindegy nekem, ha
Rám nem is találnál,
Csak hagyd ott az áldást,
Amit nekem szántál:
Annál a háznál.

Szabolcska Mihály.

A SZENTLÉLEKRŐL.

A Szentlélek az én jóra vezérlőm és megszentelőm. Az Isten lelke énbennem. Azért mondja az apostol: »Nem tudjátok-e, hogy ti Isten temploma vagytok, mert az Isten lelke lakozik bennetek?« (I. Kor. 3. r. 16. v.)

Mikor az Úr Jézus felszállt e földről, utóljára azt parancsolta tanítványainak, — tehát minekünk is, — hogy egy nagy tanítás, egy nagy példa legyen az egész életünk, hogy ezáltal másokat is az Ő tanítványaivá tegyünk s terjesszük e földön az Istenországát: „menjete el és tegyete tanítványokká minden népeket!” Ezt kötötte a szívünkre.

S akinek az Úr parancsot ad, annak segítséget is ad, hogy azt véghez is vihesse.

Azért adta nekünk a Szentlelket. Az majd „elvezérel minket minden igazságra” és megsegít minden jó előbbvitelére. Az teszi fogatossá szívünkben a Krisztus megváltó munkáját, az viszi tökéletes-ségre és boldogságra a mi keresztyéni életünket.

Két szentséges eszköze van hozzá: az *Isten ígéje* és a szent *sákramentumok*. Mindkettővel hitünket éleszti, szivünket szentelgeti s ingadozó akaratumkat erősítgeti.

Ha szivünket bánat járja: nem enged elcsüggedni.

Ha erőnk felett való munka áll előttünk: nem enged megrestülni s elbátortalanodni.

Ha az igazságtalanság elárad a földön: a Szentlélek gyújtja fel lelkünket, hogy ezt békével ne türjük s ne csak a magunk hasznát nézzük.

Ha ártatlanok szenvednek körülöttünk: ez hajtja hozzájuk szivünket.

S ha felettünk is megnehezül az idők járása, hozzá sóhajunk fel:

Ó mi édes vigasztalónk,
Légy kegyes megoltalmazónk,
Hogy ~~maradjunk~~ ^{maradjunk} utaidban,
Ne csüggedjünk harcainkban.
Erőd ~~el~~ elménket ~~készítsd~~ ^{segítsd},
Gyenge hitünk ~~erősítsd~~ ^{erősítsd},
Hogy halál és élet által
Hozzád siessünk nagy vágyással
Alleluja! Alleluja! (54. dics. 3. v.)

AZ EGYHÁZRÓL.

Hiszek egy közönséges keresztyén anyaszentegyházat. Így mondja az apostoli hitvallás. És igazán mondja, mert az egyház csakugyan a mi édes *anyánk*. Bölcsőnktől a koporsónkig ez dajkál bennünket s az Idvezítő szavával hívogat mindenkit magához: „*Jöjjetek énhozzám, kik megfáradtatok s én megnyugtatlak titeket!*” (Máté 11 r. 28. v.)

Igen, a Krisztus kebelén nyugtatgat bennünket, az ő ígéjével táplálja lelkünket s a szent sákramentumokkal erősítgeti hitünket és szeretetünket.

Mi lenne belőlünk, ha egyház nem volna s ha ünnep nem volna?

Az egyház szüntelenül élesztgeti bennünk a szentebb, ünnepibb érzéseket s mint a templom-

torony, az egyház is folyvást az ég felé mutat, hogy az odafelvalókat keressük, bajaink közt, munkáink közt Istenhez emelkedjünk s ne legyünk végképpen rabjai a földnek és a bűnnek. Azért az egyház *szent*. Mert szent a munkája is, a rendeltetése is.

Ez a szent rendeltetés pedig az, hogy egy családdá, egy háznéppé, egy nagy testvéri közösséggé egyesítse a Krisztusban hívőket. Azért mondja a Hiszekegy, hogy az egyház *egy és közönséges*, (ma így mondanánk: egyetemes,) s azért hívták az első keresztyének egymást *testvéreknek*.

És miért ne lehetnénk egymásnak ma is testvérei, ha különböző keresztyén felekezethez tartozunk is?

Mert igaz ugyan, hogy kit-kit a maga hite idvezit s azért én a magam református vallását el nem cserélném senki vallásával, mert csak abban tudok hinni és megnyugodni: de, ha Krisztusnak igaz követője vagyok, nem szabad senkit se gyűlölnöm, sőt szeretni tartozom a más templomba járó testvéremet is. Mert ő is ugyanahhoz az egy, közönséges, keresztyén anyaszentegyházhoz tartozik, amelynek a mi Urunk Jézus Krisztus a láthatatlan feje!

Csak igazán higgyen a Krisztusban: akkor ő is szeretni fog engem.

Áldd meg Uristen a te népedet,

Kik Téged szeretnek.

Tartsd meg közöttünk a gyülekezetet.

Legyen békesség, felséges Isten

Anyaszentegyházban,

Óltalmaz minket minden háborunkban! (76. dics. 3. v.)

AZ ISTEN IGÉJÉRŐL.

Isten ígéje: a Szentírás, az isteni kijelentés. Irva találjuk a Bibliában, különösen annak második részében: az újtestamentomban. Ami ott irva van, arról el lehet mondani minden embernek az Idvezítővel: „*ezt cselekedd és élsz!*”

Ezért kötötte a szívünkre: „*Tudakozdtk az irásokat, mert azokban van a ti örök életetek.*“ (Ján. 5. r. 39. v.).

A mi református isteniszteletünkben ezért legfőbb dolog az ige hirdetése. Az ének is, az imádság is ehhez készítgeti a lelkeket és lágyítgatja a szíveket, hogy az ige bennök jó földre találjon és gyümölcsöt teremjen.

Az Isten igéje drágább eledele lelkünknek, mint testünknek a mindennapi kenyér, mert ez csak a földi életre, de az ige az örök életre táplál bennünket. Azért mondta Jézus a kísértőnek a pusztában: „Nemcsak enyérrel él az ember, hanem Isten igéjével“.

Semmi se tudja ugy megnyugtatni lelkünket a bajok között, a nehéz napokban, mint Isten szent igéje. És semmi se tud ugy meggyőzni, hogy indulatainkon uralkodni tudjunk és egymással béke-ségben éljünk. Az Isten igéje balzsam a szívünknek, gyógyír a sebünknek.

A maga lelke ellen vétkezik azért, aki csak a kenyérnek él s Isten igéjétől elzárja a szívét: aki se templomba nem jár, se Bibliát nem olvas.

Őseink egy nap se tudtak volna el lenni a Biblia olvasása nélkül. Minden este azzal tértek nyugovóra. Az erdélyi református fejedelmek még a háboruba is elvitték magukkal.

Ma is azok a nemzetek a legboldogabbak — a hollandok, skótok, svájci kálvinisták — akik a Bibliát szeretik. Ezeknek van a legtisztább erkölcsi életök s ezek tesznek legtöbb jót embertársaikkal.

Minket is csak ez tarthat meg egyedül. Mert az egész világ elmulhat, de az Ur beszéde megmarad mindörökké. A sok szenvedés és igazságtalanság is azért van a földön, mert az emberek nem hallgattak az Isten szavára, örök igéjére.

Pedig az igében a Szentlélek jön segítségünkre. Bűn azt elutasítani.

Ó Isten lelke azért kérünk téged:
Közöld velünk is munkás segítséged!

Uram a te igéd nekem
A sötétben szövétnekem.
Mind igazak és ámenek,
Amik szádból kijöttek;
Azért, amit nem látok szemmel,
Beveszem szavadra hittemmel. (105. évi. 1. v.)

A KERESZTSÉG.

Nekünk reformátusoknak két sákramentomunk, vagy szentségünk van: egyik a keresztség, másik az urvacso.

Az egyik által beavattatunk a Krisztus egyházába, a másik által lelki közösségbe lépünk a Krisztussal s a benne hívőkkel.

Mind a kettőt a Krisztus szerezte. Többet nem is szerzett.

A keresztséget kevéssel menybemenetele előtt, mikor tanítványainak ezt mondta: *Menjete el, tegyete tanítványokká minden népeket, megkeresztelvé őket az Atyának, a Fiunak és a Szentléleknek nevébe.*“ (Máté XXVIII. 19).

Jézusnak eme meghagyása szerint a keresztlést csak a lelkipásztorok végezhetik, mert a tanítás tiszte is órájuk ruházott az anyaszentegyházban. (Tehát a bába nem keresztelhet).

A keresztségben Isten minket magának jegyez el s gyermekeivé és anyaszentegyháza tagjaivá fogad bennünket.

Eljegyzél kegyelmednek jegyével,
A keresztségnek tiszta vízzel
Zászlód alá minket beirattál,
Szent szövetségedbe befogadtál, (176. évi. 2.)

mondja a dicséret.

A keresztlés vízzel történik mert a víz a tisztaságnak jele. Itt a belső tisztaságnak, az *ujjászületésnek* a kiábrázolója. Azt jelenti, hogy az Isten kegyelme is így tisztítja meg a bűntől és seg. i

Szentleike által új életre a Krisztusban hívőket. Azért mondja a szentírás: *Aki hiszen és megkeresztelkedik: idvezül.*

Tehát előbb kell hinni s azután megkeresztelkedni.

A keresztyén egyház megalakulásakor ez így is volt. Akkor csak felnőtteket kereszteltek, akiknek előbb a Jézus Krisztusban való hitökről vallást kellett tenni s a Krisztus egyházának hűséget fogadni. Ma már gyermek korukban megkeresztelhetnek az egyház új tagjai, amikor még beszélni se tudnak. Ezért tehát később, felseződült korukban *ar. u. n. g.* *konfirmáció* alkalmával tesznek vallást hitökről és fogadást hűségökről *az egész gyülekezet előtt.* Csak azután vehetnek részt, a felnőttekkel együtt, az urvacsorázásban.

a nyilvános vallásfétel Életünk legszentebb napja, a keresztelés mellett, *a konfirmáció* napja. Ekkor ajánljuk fel és kötelezzük el magunkat Istennek *személyesen*, önként, szent fogadással az egész életünkre. Ha ezt a fogadást meg is tartjuk, csak úgy lesz velünk az Isten áldása és szent segedelme.

Bizunk szent hittel mi jó Istenünkben,
Ki Atyánkká lett már gyermekségünkben:
Mint a vízzel megmosá testünket,
Úgy szent Fiának kiontott vérével
S annak érdemlett lelki kegyelmével.
Bűneinkből megtisztít bennünket.)

AZ URVACSORA.

Az urvacsora a keresztyén vallás legnagyobb szentsége, az Isten kegyelmének legtökéletesebb kiabrázóója.

Az urvacsorát Jézus az utolsó estén szerezte, halálának emlékezetére: hogy soha el ne felejthesük, mennyire szeretett bennünket.

Mikor megvacsoráltak, vette Jézus a kenyeret, hálákat adott Istennek, azután a kenyeret megtörte, tanítványainak adta és ezt mondotta: *vegyétek,*

egyétek, ez az én testem, mely tiértetek megtöretik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Azután vette a poharat is, hálákat adott és ezt mondta: *e pohár újtestamentom (újszövetség) az én vérem által, ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre.* [Máté 26 r. 26—28. v. I. Kor. 11. r. 24—25. v.]

Ezt mi református keresztyének így cselekeszszük ma is az Ő emlékezetére. A lelkipásztor megáldja és kiosztja a kenyeret, melyet a hívők szeme előtt tör meg és megáldja és kiosztja a bort, amelyet a hívők szeme előtt tölt ki a pohárba, mert annak az a jelentése, hogy így töretett meg értünk a Krisztus teste is s így ontatott ki a Krisztus vére is.

Református egyházunk tanítása szerint az urvacsorában a *megdicőült* Krisztussal egyesülünk s az ő megváltó halálának áldásaiban részesülünk. Az pedig a *bűnbocsánat* és az *örökélet*.

Az urvacsora tehát a Krisztus megváltó halálának a kiabrázóója, az ő vele való lelkiegyesülésünk *pecsége* s az Isten bűnbocsátó kegyelmének a *záloga*. A kenyér és a bor benne azt jelenti, hogy Krisztus — ha vele hit által egyesülünk — éppen olyan valóságos eledele és táplálója lelkünknek, mint testünknek a bor és a kenyér.

Mint urvacsorai énekünk mondja:

Midőn teste jegyét vesszük,
~~Lelek~~ Magunkévá tesszük.

S az a lélek minket szent életre és idvességre vezérel.

Ezt mi így hisszük és valljuk!

Ez egyszerű vendégségben
Jézussal egyesülünk
Egy kenyérből e szentségben
Hívők mind részesülünk.
E rövid szent vacsora
Mutat mennyei jóra:
Ezt az ő kint látott teste
Választottinak szerezte.

(165. ének. 7.)

AZ URASZTALA MÉLTÓ VENDÉGEI.

Az urvacsora nemcsak a Krisztussal köt össze lélekben bennünket, hanem azokkal a hívő lelkekkel is, akikkel egy kenyérben és egy pohárban részestüünk. Azok velünk együtt mind egy családhoz tartoznak: a Krisztus családjához.

Az urvacsora szeretetvendégség is. Az urvacsora segíti rá a benne résztvevőket, hogy hitők által egymást építhessék, szeretetök által egymás keresztjét megkönnyíthessék s a testvéri érzést egyhát mindenkor csak a gyülekezetben kellene kiosztani. A magános urvacsorázást a református egyház régen nem ismerte. Még a betegeknek is csak a gyülekezeti urvacsorázás idején szolgáltatva ki s akkor is ügyelt rá, hogy ne magokban urvacsorázzanak, hanem együtt a család tagjaival, vagy a szomszédokkal. *Wapitalbe van urvacsora gyülekezetben*

a beteges ember sem enged vinni, mert a boldog ember k. a boldog ember k. a boldog ember k.
Az urvacsorával való élést azért nem jó elhanyagolni s az utólsókra hagyni, mert a mi urvacsoránk nem utolsó kenet, hanem közös szent vendégség. (Kommunió).

az élet, mint az a nélkül a beteg ember idve a duna. hely
Az életünk ugyanis olyan nehéz s hitünket annyi ellenség ostromolja, hogy azt időnként megújítani s az urasztalához minél gyakrabban járulni szent kötelességünk.

hit nélkül a duna k. a duna k.
De mindenkor csak a magunk komoly megpróbálásával, büneink töredelmes megbánásával, az ellenünk vétők bántalmának megbocsátásával s a Krisztusban való igaz hittel. Mert aki méltatlanul járul az urasztalához, — azaz hit nélkül és nem tiszta lélekkel, — az kárhozatot eszik és iszik magának, hogy meg nem becsülte az Ur testét és véré.

De aki megbecsülte, annak a szive megtelik békességgel és imádsággal.

Semmi se könnyíti meg a lelkünk terhét és semmi se példázza szebben és nyilvánvalóbban az emberek testvériségét, Isten előtt való egyenlőségét, mint az urvacsora. Minden urvacsorázó gyülekezet felett mintha egy égi szó hangzanék: „Mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által. (Gal. III. 26.)

Óh, mily szent az az indulat,
Mely veled örömezt mulat,
Óh Jézus, idvesség forrása!
Boldog, akit hisz magadhoz,
Méltóztatsz szent asztalodhoz,
Hogy kegyelmed jelét ott lássa.

Bizony boldog az ő ember,
Ki nálad kedvességet nyer.

kegyelmed

(164. dics. 2.)

AZ ÖRÖKÉLETRŐL.

Hiszem az örök életet! Hiszem, hogy a halállal nincs vége mindennek, sőt az igazi életünk csak akkor kezdődik. Most még csak a pitvarában vagyunk.

„A sir csak utjokba esik,
Kik a jobb hazát keresik.“

Ennek így kell lenni, mert Isten *halhatatlan*. A lelkünk pedig az ő lelkéből való s így az is halhatatlan.

De így kell lenni azért is, mert Isten *igazságos*. Itt a földön pedig nincs teljes igazság. Már Salamon is megmondta, hogy itt nem a bölcseké a kenyér, nem a gyorsaké a futás. Sokszor az ártatlan szenved, az igaz ember nyomorog, a gonosznak meg jól van dolga. Sehogyse fér ez össze az Isten igazságosságával. Azért kell lenni egy jobb életnek, ahol majd ki-ki elveszi a jutalmát, vagy a büntetését annak, amit életében cselekedett.

De ha másért nem is, kell lenni örökéletnek azért, mert áhítózunk utánna.

Ugy szomjuhozik ami lelkünk az élő Isten után, mint a szarvas a hús foirás után: óh valaha eljutok-é, Uram, dicső színed elé? Bizonyosan. Az Isten olyan jó, hogy ezt a szent vágyakozást nem oltotta volna belénk, ha valamikor be nem teljesítené. Ha földi vándorlásunk ideje letelik: mennyei országába fogad, hogy együtt éljünk vele örök tökéletességben, örök boldogságban. (Kolos. III. 4.)

Hitünk szerint az örök életet jutalmul adja Isten azoknak, akik a Krisztus példája szerint való igaz keresztyén életet éltek.

Sőt Pál apostol tanítása szerint nemcsak lelünk halhatatlan, de egykor magunk is feltámadunk. Nem ebben a gyarló, földi testben, mely por volt és az is marad, hanem egy dicsőségesebb, mennyei alakban, mely hasonló lesz a Krisztus feltámadott és megdicsőült testéhez. (Filipp. III. 20—21.)

Azért „*nekem az élet Krisztus és a meghalás nyereség.*“ (Filipp. I. 21).

Jézus él, mi is élünk,
A haláltól nem félünk,
Mert meggyőzte a halált,
Örök váltságot talált
Isteni erejével,
Hathatós érdemével. (45. dics. 2.)

Nincs már szívem félelmére
Nézni sirom fenekére,
Mert látom Jézus példájából,
Mi lehet a holtak porából.
Szünjetek meg kétségeim,
Változzatok félelmeim
Reménységgé, örömmökké,
Mert nem alszom el örökké. (42. dics. 3.)

A HISZEKEGY.

— Vagy: Apostoli hitvallás. —

A keresztyén hitről való minden tanítás röviden benne van a Hiszekegyben, amelyet *Apostoli hitvallásnak* is nevezünk, mivel teljesen egyezik az apostolok tanításaival.

A Hiszekegy nagyon régi. Mindjárt a 3.-ik és 4.-ik században keletkezett a Krisztus születése után. Tehát több, mint másfélezer éves.

Azóta hiszi és tanítja minden keresztyén felekezet: róm. kath., görög keleti, református, lutheránus és a többi is valamennyi.

A reformátorok is nagy tiszteletben tartották. A Hiszekegy így hangzik:

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremőjében.

Hiszek a Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, mi Urunkban, aki Szentlélektől fogantatott, szűz Máriától született, Poncius Pilátus alatt szenvedett, meghalt, eltemettetett, de harmadnapon feltámadt, felment a mennybe és ült az Atya Istennek jobbjára, ahonnan majd eljő ítélni eleveneket és holtakat.

Hiszek Szentlélekben. Hiszek egy közösleges keresztyén anyaszentegyházat, szenteknek egységét, bűneinknek bocsánatát, testünknek feltámadását és az örök életet“.

A Hiszekegyen kívül nekünk reformátusoknak még két olyan hitvallásunk van, amelyet, — mint a Szentírással megegyezőt — minden ország reformátusai elfogadtak: az egyik a Heidelbergi Káté, a másik a II. Helvét Hitvallás. Erről az utóbbiról neveztek bennünket helvéthitvallású evangélikusoknak is.

HISZEK EGY...

Hiszek egy Istenem tebenned,
Tudom, velem jár szent kegyelmed;
Tudom, te vagy a kezdet és a vég is,
Velem jössz, ha siromba szállanék is,
S mindegy nekem — rád bizván magamat, —
A föld felett, a föld alatt.

Hiszek Ő benne Krisztusunkban,
Örök megváltó mi Urunkban.
Ő nekem a menny itt a földiségben,
A szeretetben édes mintaképem.
Követgetem, árnyéka, a napot...
Mig majd beérem tán amott!

Hiszek óh Szentlélek tebenned,
Te adsz nekem hí segedelmet.
Száz jóra, szépre édes diadalmat.
S ha gyöngeségem gyávaságra lankad:
Te jössz el a szívem megedzeni,
Az elhagyottért küzdeni.

Hiszek egy más, felsőbb világot,
 Holott majd számadásra állok
 Minden könyért, mit itt le nem törültem,
 Minden szegényért, kin nem könyörültem,
 Hogy lessz, hogy nem lessz? Sohse kérdezem,
 Csak ehhez szabom életem!

Hiszek mindenben, ami égi,
 Mi lelkem szárnyalni segíti
 Tul e poron, tul — tul e földi sáron...
 Nem veszhetünk el végkép e világon.
 — Esmények, álmok, hiszem veletek:
 Ámen, az örök — életet!

(Szabolcska Mihály.)

A FŐBB KÜLÖNBSÉGEK.

— A két nagy keresztyén ágazat között. —

A föld lakosainak mintegy harmadrésze keresztyén. A keresztyénség két nagy csoportra, vagy ágazatra oszlik: *katholikusokra* és *protestánsokra*. A mi református egyházunk e másik ágazathoz tartozik.

Köztünk és a katolikusok közt ezek a főbb különbségek:

1. A református egyház a Biblia egyháza, a katolikus a pápa egyháza; vagy, mint közönségesen nevezik: az egyik *pápás* (pápista) egyház, a másik *evangéliomi* (evangélikus) egyház. A mi hitünk és életünk egyedüli zsinórmértéke a Szentírás, az Isten kijelentett igéje; a katolikusoké a zsinatok és pápák rendeletei is.

2. A katolikus egyház feje a pápa, a mi egyházunké a Jézus Krisztus.

3. Mi azt hisszük és valljuk, hogy *egyedül Isten kegyelméből idvezülünk a Jézus Krisztusba vetett hit által*, akármelyik felekezethez tartozunk is. Katolikus tanítás szerint pedig a katolikus egyházon kívül nincs idvesség. Azt csak ez az egyház biztosíthatja a szertartások, a papok és főképp

a pápa utján, aki hit dolgában csalhatatlan és bünbocsátó hatalma van, mert ő a Krisztus földi helytartója.

4. Katolikus tanítás szerint Isten és ember között közbenjárók a papok, a szentek, az angyalok és főképp Szűz Mária. Mi azt valljuk a Szentírással, hogy Isten és ember között csak egyetlen közbenjáró van: a Jézus Krisztus.

5. A katolikusok hét sákramentomot hisznek, mi csak kettőt. Mert sákramentom csak az lehet, amit maga Krisztus szerzett és rendelt. Ő pedig kettőnél többet nem rendelt.

6. A katolikusok tanítása szerint az egyház nagykoruakból és kiskoruakból áll. A nagykoruak a papok, a kiskoruak a hívők. A bibliát tehát csak a papok olvashatják és magyarázhatják. Mi pedig azt tanítjuk, hogy minden ember *naponként tudakozza az Irdásokat*, (Csel. 17. 11.) mert az evangéliom Istennek hatalma *minden hívőnek* üdvösségére.

7. Legnagyobb különbség van köztünk az urvacsoráról való vélekedésben. Katolikus felfogás szerint az urvacsorában a kenyér és a bor a pap áldására a Krisztus valóságos testvé és vérévé változik át s így az üdvözülésre mindenkinek használ, aki elfogadja. Mi szerintünk átváltozásról szó sincsen. Az urvacsorában hit által egyesülünk a Krisztussal és lélekben tápláltatunk. S az urvacsorázás csak akkor üdvösséges, ha *bünbánnal* és *hittel* részesülünk benne.

8. Ezeken kívül a katolikus vallásban igen sok zsidó és pogány szokás és hiedelem maradt fenn mind a mai napig. Mint a búcsújárás, kiszahott imádkozás, böjtölés, füstölés, gyertyák, oltárok, áldozó papok, tisztító tűz (purgatórium), testsanyargatás; továbbá holt tárgyak, ereklyék, képek, szentek csontjainak tisztelete; papi nőtlenség, szerzetesség, fülbegyónás és más ilyen különös érdemszerző cselekedetek és külsőségek, amelyeket, mint a Szentírással ellenkezőket, a reformáció mind elvetett. Mert Isten az üdvösséget nem a mi gyarló érdemünkért adja, hanem a hitünkért, a maga örök kegyelméből. A hívő református ember tehát minden

gyarlósága mellett is bizonyos a maga üdvössége felől, míg a katolikus mindig bizonytalan.

Legyen áldott Isten a reformációért! Legyen áldott, hogy kegyelméből én is a református hitet vallhatom s lelkemet a Krisztus tiszta evangyéliomából táplálhatom.

Világosíts meg minket
A Szentlélek Istennel,
Hogy szépen tündököljék
Bennünk az evangyéliom.
És erősíts meg Úristen
A te áldott igéddel
Minden tévelygések ellen.

(A reformáció századából való ének.)

II. A keresztyén élet.

IMHOL AZ EMBER.

— Jézus: a mi mintaképünk. —

A jó keresztyénnek nem elég csak megismerni a maga vallását, hanem a szerint kell élnie is. Mert a keresztyén ember élete *háládatos* élet megszabadításunkért, Istennek a Krisztusban megmutatott kegyelmességeért. „Mutasd meg nékem a te hitedet a te cselekedeteidből“ mondja az apostol.

S ha igazán hiszen, meg is mutathatja. Mert a hit hegyeket mozgat. A hívő ember mellett ott van az Isten segítsége s előtte van a Krisztus példája.

Imhol az ember, — mondja az Irás, — a tökéletes ember: Jézus. Imhol a mi szent példaadónk életünkben és halálunkban. Sok bölcs ember élt már e világon, sok vallásalapító is, de azok közül még a legjobbak is tele voltak gyarlósággal.

Jézus úgy élt, ahogy tanított; úgy cselekedett, ahogy másoktól kívánta. Mennél közelebbről nézzük, annál nagyobbak látjuk.

Született szegényen
Közzénk valónak,
Szeretett, szenvedett,
Példát adónak.
Az egész életét
Másnak osztogatta,
De a keresztfáját
Maga vonszolgatta,
Még halni rajta.

Szerette az Istent. Óh mennyire szerette! Az Atya volt mindene, meg azok, akik az Atyát szerették. Mikor nagy sokaság vette egyszer körül s szóltak neki, hogy anyja és rokonsága odakint vár reá, Ő így felelt: aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát, az az én anyám és testvérem. Még a vér-

ség szent kötelékénél is szentebb kötelék csatolta Istenhez. Utolsó sóhaja is ez volt: „Atyám a te kezeidbe ajánlom lelkemet.“ (Lukács XXIII. 46.)

Szerette az embert. Mig élt szerte járt és jót tett mindenkiel. S mikor halálra kinozták azok, akikkel életében csak jót tett, akkor is így imádkozott: „Bocsásd meg nekik Atyám, mert nem tudják, mit cselekesznek.“ (Lukács XXIII. 34.) A római százados, aki ott állt keresztfája alatt, e csodálatos szeretet láttára és hallattára e szavakra fakadt: „Bizony ez az ember igaz vala!“ (Lukács XXIII. 47.)

Imhol az ember, akinek még ma is halljuk bátorító szavát: *„Aki engem követ, nem járhat sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága!“* (János VIII. 12.)

Kövessük hát az ő világosságát s az ő szent nyomdokait!

Óh édes Jézus, atyádnak szent fia!
Óh Isten, és néped kegyes királya!
Vezérelj jóra egész éltünket,
Tégy tulajdon népeddé bennünket.
Légy segítségül, ki a magasságban
Ülsz drága véreden szerzett országban,
Tégy engedelmes hiv polgárokká,
Nyert kincseiden birtokosokká! (32. sz. 4.)

AZ ÉGI SZÓZAT.

Máté III. rész.

Jézust Isten küldte hozzánk, hogy a mennyei Atyáról bizonytságot tegyen. De Isten is bizonytságot tett őróla mindjárt messiási munkája kezdetén.

Először Keresztelő János által, aki „Judea pusztájában“ prédikált és megtérésre intette az embereket, „mert közelget az Istenországa.“ Aki megtért és vallást tett bűneiről, azt megtisztulása jeléül megkeresztelte a Jordán vizében. Keresztelő János azt mondta Jézusról a népnek:

„Én vizzel keresztellek titeket megtérésre, de, aki utánam jő s akinek én a sarusziját sem vagyok méltó megoldani: Az majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel meg benneteket.“

Eljött Jánoshoz Jézus is, hogy megkeresztelkedjék. S akkor történt, hogy az Isten lelke alászállott reá s ez az égi szózat hangzott: *„ez az én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm.“*

Tehát Isten csakugyan maga tett bizonytságot a Jézus Krisztus mellett. Maga jelentette ki a világnak, hogy Krisztus az ő fia, az ő küldötte. És a maga lelkét a Szentlelket adta neki segítségül, hogy azt a szent munkát, melyet reá bízott, el is végezhesse.

Ez az égi szózat minket is kísér utainkon s a Szentlélek bennünket is segít valahányszor szent munkához kezdünk s a mennyei Atya dolgaival foglalatoskodunk. Ez a gondolat adjon ilyenkor nekünk is állhatatosságot; ez adja minden reggel ajkunkra a fohászt:

Jó Atyám! segits
Sok jót véghez vinnem,
E nap se légyen
Rám nézve szégyen;
Lelkeddél őrizz
És hagyj benned hinni!
Lelked szózatja
Legyen bölcs vezérem:
Nem tévedek el
Sőt vig énekkel
Zeng szívem, hogyha
Az estét megérem.

(Az új Énekes könyvből.)

A FÖLD HARCA AZ ÉGGEL.

— A földi királyság megkisérti Jézust. —

Máté IV. 1—11.

A Szentlélek segítségére Jézusnak csakhamar szüksége volt.

A megkeresztelkedés után a pusztába vonult, hogy még egyszer végig gondolja a nagy feladatot, melyre Istentől küldetett és senkitől nem hábor-

gatva készülhessen hozzá a kereszthordozáshoz. Mert előre látta, hogy az az út, amelyen elindult, a Golgotára vezet; tán éhezni is fog s az élete sem biztos. És nagy tusakodás támadt lelkében, hogy ne térjen-e vissza erről az útról, mely oly fájdalmas és olyan háládatlan.

Elgondolta, hogy népe, mely századok óta rab: szabadságért és nemzeti királyságért eped. Annyi várakozás után boldog szeretne lenni. És tőle várja, hogy szabadítsa meg. Bontsa ki a zászlót, üzze el a római zsarnokot s azután üljön oda a Dávid királyi székébe és legyen boldog király. Azt mondja az Írás, hogy a kísértő megmutatta és neki ígérte a világ minden dicsőségét, csakhogy eltántorítsa az égtől, a mennyei Atyától.

Oh erős kísértés volt ez az ő nemzetéért égő, Jeruzsálemet sirató lelkének: de legyőzte, mert ő már Istennek fogadott hűséget. Ő más rabságból fogja népét „megváltani”: a bűn rabságából.

„Távozz tőlem Sátán — ezzel üzte el a kísértést magától — én csak Istennek akarok szolgálni s egyedül neki engedelmessé válni.”

Ha egyedül volt is a pusztában, Isten ott volt vele és nagy harcában győzelemre segítette. Azután angyalait küldte hozzá, — a megnyugvást, az önmagával való megelégedést, — hogy szolgáljanak néki.

Tehát Jézus itt is példát adott, hogy Istentől s az ő szent ügyétől soha el ne tántorodjunk. S ha minket is megkönyékeznének a földi kívánságok, vagy nyomoruságok: a legerősebb kísértéseket is le tudjuk győzni, mert Isten segítségével le is lehet győzni.

„Boldog ember az, aki a kísértésben kitart, mert miután megpróbáltatott, elveszi az élet koronáját, amit az Úr ígért az őt szeretőknak. (Jak. I. 12.)

Igaz útra taníts,
Hogy veled együtt járhatok;
És tőled el ne taszíts,
Hogy kísértetbe ne jussak.
Jóvoltodból tarts meg engem,
Én édes Istenem,
Hogy a bűn csalárdságát
Észre vegyem álnokságát.

Ne csiro lelkem rabságba.

AZ ELSŐ TÁMADÁS ÉS A VÉGSŐ GYŐZELEM.

— Jézus Názáretben s a Gecsemánéban. —

Luk. IV. 14—30. — Máté XXVI. 36—46.

Luk. XXII. 39—46.

Idvezítőnket a szive a pusztából Názáretbe vitte, a szülei hajlékba. Ott egy szombat napon bement a zsinagógába, hogy megtartsa abban a városban, ahol felnövekedett, első tanítását.

Az Ézsaiás próféta könyvéből olvasott, ahol ez volt írva: *Az Urnak lelke van énrajtam, aki felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot prédikáljam és hirdessem az Urnak kedves esztendejét.* Azután azt mondta: *ma teljesedett be ez az írás a ti hallástokra.* Azaz én vagyok az, akit a próféta jövendölt: a Messiás áll előttetek.

Azok pedig elteltek haraggal, mikor ezt hallották és kiűzték őt a városból egy meredek hegyre, hogy onnan letaszítsák. De Isten megoltalmazta őt.

Jézust nem tántorította meg ez a hálátlanság. Hiszen előre leszámolt vele a pusztában. Tudta, hogy a próféták sorsa ez.

Elment hát más városba, Kapernaumba, a Názáret tava mellé és ott tanított. ott gyógyított három esztendeig, ott hirdette az Urnak kedves esztendejét. Járt a maga útján, míg eljutott a Gecsemáné kertbe, az utolsó nagy harchoz.

Ez volt a legnehezebb, a legfélelmeesebb. A halállal kellett megharcolnia.

De legyőzte azt is, mert tudta, hogy ez is az Isten akarata. Tudta, hogy szent munkája csak úgy lesz tökéletes, ha azt a halálával pecsételi meg.

A csendes éjszakában leborult a földre és úgy kérte az Istent háromszor egymás után, buzgó imádságban, hogy hallgassa meg és lelkét erősítse meg. És Isten meghallgatta. Angyalt küldött megint hozzá, mint három év előtt a pusztában és ez az angyal volt a békesség angyala, a megnyugvás az Isten akaratán. (Luk. XXII. 43.)

Nem iszonyodott többé. Letörölte arcáról a véres verítéket, felköltötte aluvó tanítványait, hogy példájával bátorságot öntsön azokba is és bátorságot öntsön mindenkibe, míg csak ember lesz a földön, aki a haláltól fél. Hisz a halál az igazakra nézve az örök életnek kezdete.

Ajka akkor is azt suttogta: „*Legyen meg a te akaratod!*“

Mikor érem halálom óráját,
Biztass, hogy ha jól futom a pályát:
Majd meglátom az Isten orcáját
És elveszem az élet koronáját.

A RÉGI ÉS AZ ÚJ PARANCSOLAT

A régi parancsolat: a tíz parancsolat. Mózes adta a zsidó népnek, két kőtáblára írva. Az egyik táblára írta az Isten iránt való kötelességeket, a másikra a szülők és embertársak iránt való kötelességeket.

Ezt írta az egyik kőtáblára:

1. Idegen isteneid ne legyenek!
2. Bálványképeket ne csinálj és azokat ne imádd!

3. Az Isten nevét hiába fel ne vedd!

4. A hetedik napot, a szombatot, megszenteld!
Azon semmi munkát ne tégy. Különbön megbünteti az Úr még a maradékaidat is.

A másik kőtáblára ezt írta:

5. Atyádat, anyádat tiszteld!

6. Ne ölj!

7. Ne paráználkodjál!

8. Ne lopj!

9. Felebarátod ellen hamisan ne tanuskodj!

10. A másét ne kívánd!

Az idő teljességében eljött Jézus és azt mondta: Nem azért jöttem, hogy a Mózes törvényét eltöröljem, hanem, hogy betöltssem. És be is töltötte a tökéletességig s ezáltal nekünk is példát adott annak teljesítésére.

Arra is megtanított, hogy miképen?

„Új parancsot adok néktek — azt mondotta —,

hogy egymást szeressétek. Ahogy én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást, mert arról fogják megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek“.

A tíz parancsolat helyett ő csak ezt az egyet adta: a szeretet parancsolatját. Szeresd a te Uradat, Istenedet és szeresd felebarátodat, mint magadat. Ebben benne van az egész törvény, sőt az egész Szentírás.

Mózes azt mondotta: ha a törvényt meg nem tartjátok: megbüntet az Isten. Jézus azt mondta: ha a törvényt meg nem tartjátok: nem szeret az Isten. Mózes kőtáblára írta a törvényt, Jézus a szívekbe. Jézus parancsolata tehát feljebbvaló a Mózes parancsolatánál: a szeretet több, mint a törvény.

„Mert a szeretet mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr, mindent megbocsát és soha el nem fogy“.

Azért mondja Pál apostol: *Ha szeretet nincsen bennem: semmi vagyok.* (I. Kor. 13. 2.)

Isten maga is *szeretetet.*

Istenemhez száll az ének
És őbenne vigadok,
Mert szerelme, merre nézek,
Mindenünnen rám ragyog.
Véget ér majd mindenem,
Csak az ő szerelme nem,
Mely szívemet égbe vonja,
Onnan néz rám áldó gondja.

(Az új-Evangelizáció.)

AZ ISTENORSZÁGA.

Jézus Krisztus új parancsolatot adott a világnak s arra egy új országot alapított: az *Istenországát.*

Ez az ország lelki ország: a békesség és a boldogság országa. Isten a királya, Krisztus megváltottai a polgárai s a szeretet az egyetlen törvénye.

Kiterjed mindakét életre: a földre is, amennyire is. S aki a földi Istenországába nem tudott

bejutni, az nem jut be a másikba sem. Aki a bűnös indulatokat nem tudja lelkében legyőzni: az ugy sem lenne boldog a menyországban sem.

„*Boldogok, akiknek a szívök tiszta, mert ők meglátják az Istent*“, azt mondja az Idvezítő. És csakis ők látják meg.

Ez az ország az, amelyért naponként imádkozunk: „Mi Atyánk, jöjjön el a te országod“. Mikor jön el? Azt senki se tudja. Mert testi szemmel nem látható, mivel lelki ország. De láthatatlanul napról-napra terjed és erősödik. Majd egykor pedig, hitünk szerint, diadalmaskodik az egész világon.

Nekünk keresztyéneknek azért úgy kell élnünk, hogy miáltalunk is terjedjen és növekedjék e földön az Istenország s ebbe az országba mink is bejuthassunk. Életünknek ez az egyedüli célja s ez lesz a jutalma is.

Kiváltképen pedig legyen gondunk a kicsinyekre, a még ártatlan lelkekre, mert azt mondotta Urunk Idvezítőnk, hogy „ilyeneké a mennyeknek országa“. (Máté XIX. 15.)

Vigyázzunk, hogy életünkkel a gyermekek közül csak egyet is meg ne botránkoztassunk, mert a mi lelkünk számol értők is.

Jöjjön el a te országod,
Töltse be uralkodásod
Óh, mi királyunk e földet!
Sokasítsd meg seregedet;
Drága igédnek kész szállást
Adj mindenütt szabad folyást! (114. sz. 4.)

JÉZUS KÖVETÉSE.

— Máté XIX 16—22 és Márk VII. 27—37. —

Hogy lehet a Jézus nyomdokába lépni? Hogy lehet bejutni az Istenországába?

Ezt kérdezte egyszer magától Jézustól is egy gazdag ifju ember. S Jézus azt felelte: Tartsd meg az Isten parancsolatait. — Mióta csak élek, mindig megtartottam, mondotta az ifju. Mi hiba van még bennem? — Ha tökéletes akarsz lenni, szólott az Ur,

add el mindenedet, oszd szét a szegények közt és kincsed lesz mennyben. Aztán jer és kövess engem.

Tehát Jézus azt kívánja tőlünk, hogy a vagyónról mondjunk le, mert az kirekeszt minket az Istenországból?

Nem, ezt nem kívánja. Csak próbára akarta ezt az ifju embert tenni, aki azt hitte magáról, hogy őbenne semmi hiba nincsen, mert idáig megtartotta a parancsolatokat. Meg akarta vele értetni, hogy ha úgy volna is, ez még nem elég ahhoz, hogy bejuthasson az Istenországába. Mert oda szív is kell. Azért a legnagyobb áldozatra is készen kell lenni. Nem elég csak a parancsolatokat teljesíteni, de szeretni is kell az embereket. Akkor a többi áldozat is könnyű lesz. Szeretetből szívesen odaadja az ember mindenét, mert az akkor már neki nem teher, hanem gyönyörűség. Lám, Krisztus az életét is oda adta értünk.

De az ifju szomoruan elment, mert nem értette meg, hogy az Istenországába való bejuthatásnak a szeretet a kulcsa. *Az ő törvénye csak azt kívánta, hogy a másét ne bántsa, de azt nem, hogy a magáét is odaadja.*

Azért nem könnyű dolog a Krisztust követni. Ahoz olyan szeretet kell, mely kész nemcsak a vagyonáról, de az életéről is lemondani — másokért, amint ő lemondott. Aki én utánam akar jönni — így mondotta az Ur, — az tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét és úgy kövessen engem.

Ilyen tökéletesek mi nem lehetünk, igaz, de azt megcselekedhetjük, amit Pál apostol kíván, hogy ugyanaz az indulat legyen bennünk, mely volt a Krisztusban. (Filipp. II. 5.)

Mivel te utat nyitottál
S tanítottál a mennybe menni:
Adjad, hogy téged kövessünk
És siessünk nyomodba lenni.
Segítsd igyekezetünket,
Vond szívünket te magad után
Hogy a te akaratodnak
S nyomdokodnak járassunk útján. (50. sz. 3.)

ISTENRE BIZOM MAGAMAT.

— Isten szeretése. —

Az Isten úgy szerette e világot, hogy egyetlen fiát is feláldozta érte.

A Krisztus úgy szeretett minket, hogy meghalt érettünk.

Tehát nekem is az a legelső kötelességem Isten iránt, hogy őtet szeressem. (Máté XXII. 37.) Ezt pedig a Krisztus szeretésével és követésével bizonyítom meg legjobban. „Benne szeretjük Istent, mert benne ismerjük meg. Isten benne szeret minket, mert őérte bocsát meg.“

S ha én úgy ismertem meg Istent a Krisztusban, mint szerető mennyei Atyámat, akkor rá is bizom egészen magamat: cselekedjék velem úgy, ahogy jónak látja.

Reád bizom magamat,
Te viseljed gondomat:
Igazgasd jó utra az én lábaimat
Es minden szándékimat.

Minden gondotokat őreá vessétek, mert őneki gondja van reátok mondja Péter apostol. (I. Pét. V. 7.)

Az én gondom csak az, hogy őt napról-napra jobban megismerjem, szent nevét tiszteljem, végtelen jóságát, kegyelmét még a szenvedésekben, is felismerjem s hálával fogadjam.

Ha szívemet bánat járja,
Szemem keserűség árja
Előtted való zokogásom.
Titkon, ajtómat behajtva
És magánosan sóhajtva:
Akkor is édes újulásom,
Mert minden könnyüvel, jajjal
Könnyebbül sorsom egy bajjal. (113. dics. 9.)

dörög az *sa*
Bár ~~dörög~~ ég, és föld remeg,
Hitünk nem rendül tőle meg!
A fellegek ~~tömött~~ homálya *T. sürü*
Istenhez utunk el nem állja;
Bár villám szórja szerte szét
Életvesztő sebes tüzét:
Mi állunk és nem reszketünk,
Isten kezében életünk!

(95. dics. 1.)
(Az új Énekesből.)

AZ ISTENTISZTELET.

Ha templomban megjelenek,
Ahol összesereglenek
Felséges neved imádói:
Velök együtt fohászokdva
Ugy tetszik, mintha vigadva
Ott volnék, hol a menny lakói
A te királyi székednek
Előtte letelepednek. (113. dics. 4.)

A templom Isten háza és a mennyország pitvara. Ott mindenki testvér, egy Isten gyermeke. Ott minden lélek egy gondolatban, minden szív egy érzésben, minden ajk egy imádságban forr össze és együtt emelkedik a könyörgést meghallgató édes Atya elé.

Oda kell azért minden harangszóra gyülekeznünk, hogy kötelességeink teljesítéséhez, bajaink elhordozásához, Jézus Krisztus hű követéséhez elég erőt és segédelmet gyűjtsünk. Meg, hogy hitünket és buzgóságunkat egymás hitével és buzgóságával éllesszük; egymást, mint Krisztusban testvéreinket, egy hitet vallókat, jobban s jobban megszeressük; a vasárnapot és az ünnepeket a saját testünk és lelkünk nyugalmaért és idvességéért *megszenteljük*. Isten beszédét hallgassuk, a szent sákramentomokkal éljünk s alamizsnálkodás által igaz keresztyén voltunkról bizonyosságot tegyünk.

De nem elég csak a templomba járni, hanem házunkat is templommá kell tenni. Vissza kell hozni azt a szép szokást, mikor a református családokban minden édesapa pap volt, aki össze-

gyűjtötte házanépét a munka után s minden este énekléssel, imádsággal s a Szentírás olvasásával végezték a napot. Ugy jobbitgatták az életüket, könnyitgették a munkájokat és tették bátorságossá, Isten őrizete alatt, az éjszakájokat.

1. Adjunk hálát megtartó Istenünknek!
Ismét egy napját eltölténk éltünknek,
Melyen ő nekünk békességet adott,
Gondviselő oltalmába fogadott;
Megadá mindannapi kenyerünket,
Megtartá erőnket, egészségünket.
2. Ajánljuk magunk ismét oltalmába
A már bekövetkező éjszakába;
Mert nem lehet annak semmi félelme,
Akinek a Mindenható védelme;
Ő az övéinek ad nyugodalmat,
Akik csak benne keresnek oltalmat. (150. sz. 1. sz.)

AZ IMÁDKOZÁSRÓL.

A vallásos ember nem élhet Isten nélkül, tehát imádkozás nélkül sem. A mindennapi imádkozás olyan a lelkünknek, mint testünknek a mindennapi kenyér.

Ha én Istenre bízom magamat, akkor mindenben csak hozzá folyamodom.

Ha örömem van: neki adok hálát.

Ha bánatom van: neki panaszkodom.

S örömem ezáltal megsokasodik, bajom megkönnyebbül. A Szentírás is azt mondja: *Szenved-e valaki köztetek? Imádkozzék. Öröme van-e valakinek? Dicséretet énekeljen.* (Jak. V. 13.)

„Az imádság áldás, az imádság élet.

Míg a jó Istennel szóba merünk állni.

Minden gonosz ellen lelünk menedéket.“

Mit kérjünk Istentől, mikor imádkozunk: azt megmondotta Idvezítőnk, mikor megtanította tanítványait a legszebb imádságra, a Miatyánkra.

Sok szót ne szaporítsatok — így oktatta őket, — mert az pogány szokás. A ti Atyátok jobban

tudja, mint ti, hogy mire van szükségetek, mikor még ki se mondtátok. Ti azért így imádkozzatok:

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a te neved!

Jöjjön el a te országod!

Legyen meg a te akaratod, mint mennyben, úgy itt a földön is.

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma is.

És bocsásd meg a mi vétkeinket, mint mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek.

És ne vigy minket kísértetbe, de szabadíts meg a gonosztól, mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség, most és mindörökké! Amen!

Rövid ez az egyszerű imádság és mégis minden benne van, amit egy jó keresztyén ember az Istentől kérhet s csak őtöle kérhet, mert ő a mi Atyánk. Majd mind lelki jó az, mert ez az előbbvaló, ez a maradandó. Földi vagyont, gazdagságot nem kérünk őtöle, csak a mindennapi kenyerünket, a megélhetésünkre valót adja meg.

Mert ha nem vágyunk nagyokra:

A kicsiny is telik sokra.

Ének: Mennyben lakó én Istenem,

Vedd felbe dicséretem!

Téged dicsér egész világ,

Neked köszön a kis virág;

Erős vihar, lágy esti szél,

Tenger, patak hozzád beszél;

Az ég s a föld telve veled:

Legyen áldott a te neved!

Mennyben lakó én Istenem,

Könyörgök, légy mindig velem!

Ha kél a fény napfeleten:

A te szemed rajtam legyen.

És ha leszáll napnyugaton:

Te légy Atyám, az oltalom!

Terjeszd ki rám áldó kezed:

Legyen áldott a te neved!

(Az új Énekeskönyvből.)

MIATYÁNK !

- 1.) *Mi Atyánk, im feléd fordul
A madár is a bokorbúl :
Neved reszket a virágon,
Igy kezdődik imádságom :
Atyánk, ki vagy a menyekbe,
Könyörgésem zárd szivedbe.*
- 2.) *Minden napon, minden helyen
Neved én is megszentelem.
Mig a fényes menybolt alól
Áldó kezed fölém hajol —,
Ajkam szent himnuszt zeng neked :
Szenteltessék meg te neved!*
- 3.) *Gyüjts tábort szent zászlód körül,
Hű népet, mely benned örül,
Mindenkít, mint testvért szeret,
Egy világot győz meg veled . . .
Oh fordítsd ránk szent orcádot :
Jöjjön el a te országod!*
- 4.) *Az örömet, a bánatot
Uram, mind te osztogatod ;
Ur vagy az ég és föld felett,
Oly jó lenni Atyánk, veled
Sorsom, napom te forгатod,
Legyen meg ~~az~~ ^{szent} akaratod!*
- 5.) *Te adsz fészket a madárnak,
Esőt, napot a határnak
Az ember is hozzád fordul :
Kalász hajtson ki a porbúl
S add a szemből, mit kezünk vet,
Mindennapi kenyereinket.*
- 6.) *Mindannak, ki nekem vétett,
Megbocsátok, Uram, érted.
Könnyeket, mit másért ejtek
S minden sebet elfelejtek :
Ő csak te is láss meg minket
És bocsásd meg vétkeinket.*

- 7.) *Ne vigy minket kísértetbe,
Lépteinket kíséred Te.
Uram Isten, szólj te hozzánk,
Hogy ha bűnre tántorodnánk,
Mert erőnket kimérted Te :
Ne vigy minket kísértetbe.*
- 8.) *Szabadíts meg a gonosztól,
Óvd szívünket minden rosztól,
Rajtam erőt, amig élek
Ne vegyen a gonosz lélek
S ha valamely bűnre unszol :
Szabadíts meg a gonosztól*
- 9.) *Tied az ország s hatalóm,
Égi, földi birodalom.
Neked égjen minden oltár,
Téged áldjon minden zsoltár,
Mert te vagy a Kezdet és Vég :
Uram, tied a dicsőség.*

A KÁROMKODÁSRÓL.

Semmi se alacsonyítja le jobban az embert, mint a káromkodás. Megbántani a legjobb édes Atyát! Megütni azt a gondviselő kezét, amely a mindennapi kenyeret adja nekünk! Aki napját minden reggel felhossa ránk és minden éjjel megőriz bennünket.

A káromkodó vétkezik a mindennapi imádsága ellen, amely azt mondja: Szenteltessék meg a te neved! És vétkezik a maga lelke ellen, mikor azt hálátlanná teszi.

Az ilyen ember nem szereti Istent, mert ha szeretné, nem szomorítaná. Nem szereti embertársait sem, mert ha szeretné, nem botránkoztatná. De nem szereti a maga lelkét sem, mert ha szeretné, ennyire be nem szennyezné.

És szomorú dolog, szégyelni való is, hogy az Isten nevének szidalmazása, tisztéletlen emlegetése talán egy nép közt sincs jobban elterjedve, mint köztünk, magyarok közt. Nálunk már a gyermek is

szitkozódik, mert hallja a nagyobbaktól, sokszor a saját szüleitől és testvéreitől is, akikről pedig már Idvezítőnk megmondotta, hogy jobb volna, ha egy malomkövet kötnének nyakukba, mintsem hogy a kicsinyek közül csak egyet is megbotránkoztassanak.

Isten az ő szent tetszéséből régóta látogatja nemzetünket és még sem tudunk megváltozni, nyelvünkre vigyázni és meggyógyulni, hogy többé ne vétkezzünk.

Nagy veszedelem ez mindnyájunkra nézve, mert az Isten iránti tiszteletlenségből származik minden többi tiszteletlenség. Aki még Istennel szemben is szabad folyást enged indulatainak, azt fog engedni embertársai iránt is.

Régen keményen büntették a káromkodást, ma igen könnyen veszik. Ezért van úgy eláradva az emberek közt mindenféle féktelenség és ember-telenség. Ma nem tisztelik se a szüléket, se az öregeket, se az Isten parancsolatait.

Pedig a káromkodás a legtöbbször csak rossz szokás. Tehát ahogy rászokott valaki, úgy le is szokhat róla, csak győzze le magát és kérje buzgón az Isten segédelmét:

Óh édes Atyánk, nyujtsd kegyelmedet,
Hogy mi úgy szerethessünk tégedet,
Mint a fiak, akikhez az illetlen,
Ha szívök az atyjokhoz tiszteletlen.

Frigyet vetünk a mi ajakinkkal,
Hogy ellened káromlást ne szóljanak.
Nem sértjük Felsőged szidalminkkal,
Melyekért itéletid ránk szállanak.
Óh Uram, kegyelmed gyámolítson,
Hogy semmi e nagy bűnre ne indítson!

Nagy vagy Uram, te nagyobb mindennél,
Dicsőséged kiterjed mind az égig;
Nincs drágább név szentséges nevednél,
Azért azt híven tiszteljük mindvégig;
Szánkba illő félelemmel vesszük,
Beszédinkben kegyesen emlegetjük.

MAGUNK SZERETETE.

A hívő református embert Isten arra választotta ki, hogy mások előtt példaképen tündököljön. *Ugy fénylik a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket s dicsőítsék mennyei Atyátokat.* (Máté V. 16.)

Nekünk tehát *Isten dicsőségére* kell élnünk s az ő nagy kegyelmét azzal meghálálnunk, hogy mind testünknek, mind lelkünknek gondját viseljük s azt napról-napra tökéletesebbé tegyük.

Istennek drága ajándéka az életem, az egészségem, az értelmem, a becsületem, a szívem jósága, a lelkem tisztasága. Azért ha én magamat igazán szeretem, ezeket könnyelműen veszedelemnek ki nem teszem. Mert akkor vétenék az Isten ellen, hogy meg nem becsültem az ő legnagyobb ajándékait.

A mértéktelen életü, iszákos, dologkerülő, vagy épen telhetetlenkedő ember: mind az életét rövidíti, embertársait botránkoztatja. Ez tehát nem lehet jó keresztyén, nem lehet jó református ember.

Aki szívét és értelmét miveletlen hagyja, olyan lesz, mint a terméketlen föld, amelyben a legjobb mag is elvész és gyümölcsöt nem terem.

Legnagyobb kötelességünk pedig, ha magunkat igazán szeretjük, hogy magunkon uralkodjunk s ne engedjük, hogy rajtunk uralkodjanak a rossz indulatok: harag, bosszuállás, irigység, kevélység, nagyravágyás, vagy Isten ellen való zugalódás. Egy pillanatra se vessük ki elménkből a Miatyánk kérését: »Ne vigy minket kísértetbe, de szabadíts meg a gonosztól.«

Tulságos aggodalmaskodással se keserítsük életünket. Elég minden napnak a maga baja, azt mondotta Idvezítőnk. Az Isten gondot visel. Legboldogabb ember, aki sorsával meg van elégedve.

Megelégedés, kegyesség:
Ez az igazi nyereség.

Ha gondja van a mező fűvére,
Mely reggel zöld s elvész estére :
Óh, te kicsinyhitű!
Sokkal inkább van rád gondja,
Mint ígérete is mondja. (97. r. 2.)

A VAGYON SZERETETE.

A vagyont szeretni szabad, csak bálványozni nem.

A tisztességes uton szerzett vagyon az embernek is tisztességet szeréz. Öregségünkre meg nyugodalmasabb életet.

Akinek jobban telik, jobban gondját viselheti a lelkének is, az egészségének is, a házanépének is.

Azért a keresztyén erkölcstudomány a tisztességes vagyongyűjtést és takarékoskodást egyik főkötelességünknek tartja, a könnyelmű, henye, tékozló életet pedig kárhoztatja.

De hárhoztatja a fősvénységet, kapzsiságot és a telhetetlenséget is. Mikor valaki csak azért gyűjti a vagyont, hogy minél több legyen belőle és nem azért, hogy minél többet használhasson vele. Mikor a lelke javáról és üdvösségéről is elfelejtkezik és a vasárnapot, az ünnepnapot is munkába öli miatta.

Pedig mit használ valakinek, ha az egész világot megnyeri is, ha lelkét elveszíti. (Máté XVI. 26.)

Sohase szabad elfelejtenünk, hogy református egyházunk tanítása szerint *mindenünk az Istené, tehát a vagyonunk* is. Mi annak csak a sáfárai vagyunk. Isten adta nekünk, tehát neki kell visszaadni: az ő dicsőségére, lelkünk tökéletesítésére, embertársaink megsegítésére, anyaszentegyházunk felvirágoztatására kell fordítanunk.

A szivtelen gazdagság kárhozatra viszen (a gazdag és Lázár), de a jólelkű Zakeust az Idvezítő is felkereste.

A kommunisták pedig, akik azt akarják, hogy minden vagyon közös legyen: lehetetlenséget

akarnak. Ezt már az első keresztyének is megpróbálták, de nekik is abba kellett hagyni, mert emiatt a gazdag keresztyének mind elszegényedtek, a szegények még szegényebbek lettek, az ingyenélők meg úgy elszaporodtak, hogy végső pusztulással fenyegették a Krisztus egyházát.

Isten oltotta belénk azt az igyekezetet, hogy testi-lelki javainkat gyarapítsuk. De Isten bölcs rendelése az is, hogy a legnagyobb bőség közt se lehessünk igazán boldogok, ha magunknak valók vagyunk s a szükölködők előtt bezárjuk a szivünket és a kamaránkat.

Gyűjtsünk azért, de imádkozzunk is:

Tartsd meg Uristen egészségünket,
Add meg mindennapi kenyerünket!
Áldás, békesség mi országunkban,
Megelégedés legyen házunkban,
Köztünk a szegény és árva élhessen.
Szent dicsőséged is növekedhessen. (116. r. 4.)

AZ EMBERSZERETET.

Szeresd felebarátodat, mint magadat. Idvezítőnk azt mondotta, hogy ez éppen olyan szent kötelességünk, mint az Isten szeretése.

Aki embertársát nem szereti, az az Istent se szereti. Mert aki nem szereti az embert, akit lát, hogyan szerethetné Istent, akit nem lát? (I. Ján. IV. 20.)

Isten iránt való szeretetünket is tehát embertársaink szeretetével mutathatjuk meg legjobban.

A keresztyén vallás azt tanítja, hogy egy Istenünk, egy Atyánk van, tehát mindnyájan testvérek vagyunk. Azért kell egymást úgy szeretni, mint saját magunkat. Ennél többet Idvezítőnk se kíván tőlünk, mikor azt kívánja: »*Valamit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek: ugyanazt cselekedjétek övelök.* (Máté VII. 12.)

Ha ugyanazt cselekednék, nem volna annyi szenvedés és ellenségeskedés a világon; nem gyűlölködnének, nem perlekednének, nem keseritenék

egymást annyit az emberek minden csekélységért; nem ontánának annyi vért és könnyet. Ha úgy szeretnénk felebarátainkat, mint saját magunkat: akkor volnánk igazán keresztyének, igazi tanítványai Krisztusnak.

Aki embertársát igazán szereti, az akkor boldog, ha mást is boldognak lát. Együtt szenved a szenvedőkkel s együtt örül az örülőkkel. Az ellene vétőnek megbocsát s a rosszért is jóval fizet. Enni ad az éhezőknek, ruhát a ruhátlanoknak, segítséget az özvegyeknek és árváknak s legalább jó szót mindenkinek.

Aki így cselekszik, az maga magával is jót tesz, mert életünknek ez szerzi az életben a legtisztább örömet.

Az igazi felebaráti szeretet olyan, mint az irgalmas szamaritánusé volt: nem személyválogató, hanem *mindenkin kész segíteni, aki reá szorul*.

Mert Krisztus tanítása szerint mindenki felebarátunk. Azelőtt ez nem így volt. A zsidó csak a zsidót, a pogány csak a pogányt tartotta felebarátjának.

Mi, Krisztus követői, még az Urasztalánál is ezt énekeltük:

Mert bizony, aki másokat szeret,
Csak az eszik itt méltó kenyeret. (166. sz. 8.)

Segíts Uram, hogy ezt mivelhessük:
Feleinket híven szerethessük,
Naponként a bűnt levetkezhessük
S az örök életet elvehessük.

A KERESZTYÉN HÁZNÉP.

Az Isten országa a családokon épül fel. Amilyenek a háznépek, olyan lesz az egyház is, meg az ország is.

A jó keresztyén háznép imádsággal kél és imádsággal fekszik, nem pedig zúgolódással és veszekedéssel. A református háznépeknek éle-

tökkel kell mások előtt tündökölni, mert őket az Isten üdvösségre választotta ki. Ők a »szent nép«, a »választott nemzettség«.

A rokonok és szomszédok dicsérik őket s így keznek hozzájuk hasonlóknak lenni.

Minden szavokon és minden cselekedetükön meglátszik, hogy egymást igazán szeretik s gyönyörködnek az Úr törvényében. A restség kenyerét nem eszik, de azért a dologgal sem telhetetlenkednek. Megadják az embernek, ami az emberé, de Istennek is, ami az Istené.

Ellene állanak a gonosznak, a mely most olyan sok család nyugodalmát megrontja: a *nagyra-vágyás* és *hiuságoskodás* kísértéseinek. Nem költekeznek erejük felett, nem öltöznek selyembe, bársonyba, mert úgy érzik, ha az nem illenék az ő egyszerűbb életmódjukhoz, foglalkozásukhoz, amelyet Isten mutatott ki számukra. Azt vallják a Szentírással, hogy jobb egy marék igazsággal, mint a nagy gazdagság hamissággal.

A háznép feje az édes apa, aki gondoskodik a családban a jórendről és háza-népe szükségéről. Hűséges segítőtársa a feleség, az édes anya, aki gyermekei szívébe az Isten félelmét és a jó erkölcsöket plántálgatja. A szülők hite és jó példája gyermekeiket is az ő hasonlatosságukra neveli. Azért a jó református embernek élettársul is jó reformátusi kell választani. Az Ábrahám példája szerint, aki hű szolgáját, Eliézert, visszaküldte régi hazájába, hogy onnan hozzon fiának, Izsáknak, feleséget. Olyan leányt, aki az ősi hitben és szokásokban nevelkedett.

A gyermekek szüleiknek az egész életükkel adósok azért a sok gondért, fáradságért és álmatlan éjszakáért, amellyel őket ápolták és felnevelték. El ne felejtsek azért az Isten parancsolatját: »Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj a földön« Szüleiket betegségükben ápolják, erőtlenségükben támogassák, öregségükben megbecsülik és gondjukat viseljék. Egymással pedig mint jó *testvérek*, szeretetben és békességben éljenek, az örökségen előre ne civakodjanak. Fél mennyország van ott, ahol békesség van.

A jól nevelt gyermekek másoknak is illendő tisztességet adnak. Kiváltképen az *öreg embereknek*, akik előttük jó példával járnak. Aki az öregek őszhaját, ezt az ékes koronát sem becsüli meg, az magának készít keserű öregséget. Majd vele is így bánnak, neki is így fizetnek.

Régi szép magyar szokás szerint a *cselédek* is a háznéphez tartoznak. Tehát a háznép iránt hűséggel és engedelmisséggel viseltessenek, de a háznép is éppen olyan igazsággal és szeretettel bánják velök, mint a család többi tagjaival. Mert mindnyájan egy mennyei Atyának vagyunk a gyermekei s őbenne valamennyien testvérek.

(Szemeid előtt azok kedvesek,
Azokat szereted hosszú élettel,
Kik szüleikhez engedelmesek,
Őket félik illendő tisztelettel,
Hatalmok alá fejüket adják,
Intésöket jó szívvel megfogadják.)

ÉDESANYÁNK.

Mikor egy-egy romlott
Semmi embert láttok,
Aki magának is,
Másnak is csak átok,
Akinek sohsincs egy
Tiszta indulatja:
Sirassátok meg szegényt, mert
Nem volt édesanyja!

S ha mikor a szívünk
Megtelik jóssággal,
A szemünk könnyüvel,
Lelkünk imádsággal,
Mikor egy-egy nemes
Tettet viszünk végbe:
Csókoljuk meg édesanyánk
Lábanyomát érte!

Szabolcska Mihály

LÉGY HŰ MINDHALÁLIG.

— A református egyház szeretete. —

Szentvallásunk minden tanítása a Jézus Krisztusról való bizonyágtétel, mert »Ő a kezdet és a Vég.« (Jel. I. 8.) Ő az, aki eljő egykor az ő Atyjának dicsőségében és megfizet mindenkinek az ő cselekedetei szerint. (Máté XVI. 27.)

Legyen azért szent előttünk minden parancsolata, református vallásunknak minden tanítása, mert ez igaz emberekké, igaz keresztyénekké, Istenországa polgáraivá nevelget bennünket. Isten igéjével megszenteli egész életünket, hogy hitünkkel le tudjuk győzni a kísértéseket, szeretetünkkel meggyógyítsuk a fájó sziveket; reménységünkkel, imádságunkkal megnyissuk az eget.

Soha se engedjük magunkat e hittől eltántorítani semmiféle hitető emberi tudomány által. Mert hitetlen emberek sokszor fognak támadni ellenünk. Sokszor fogjuk sóhajtani a zsoltáriróval: »Könnyhullatásom énnékem kenyerem éjjel-nappal, midőn azt kérdik én tőlem: Hol Istened, kit vártál?« Ilyenkor végyünk erőt az Isten igéjéből s feleljünk a csufolódónak ugyancsak a zsoltár szavaival:

Mért csüggedsz el, ó én lelkem,
Mit keseregsz oly nagyon?
Bizzál, nem hagy el az Isten,
Megvigasztal egy napon,
Amikor szemlátomást
Nyujt kedves szabadulást
S megmutatja nyilván nekem,
Hogy csak ő az én Istenem. /XLII. Zs. 5./

A Szentírás maga tesz bizonyágot a mi református vallásunk igaz volta mellett. Ezért a vallásért még ha szenvedni kéne is: az is csak javunkra szolgálna. »Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa. (Máté V. 10.)

Azt mondta Krisztus: *Légy hű mindhalálig,
és neked adom az életnek koronáját!* (Jel. II. 10.)

Tarts meg minden időben
Minket az igaz hitben
És igaz értelmében
A szent evangéliomnak.
Legyen fogatos köztünk
A te kegyes beszéded
És minden jóra intésed. (81. sz. 7.)

Tartalom.

Tájékoztató...

I. A keresztyén hit.

Az örök fundamentom
Van Isten
Az Atyáról
A Fiuról
Jézus (vers)
A Szentlélekről
Az egyházzól
Az Isten ígéről
A keresztség
Az Úrvacsora
Az úrasztala méltó ven-
dégei
Az örök életről
A Hiszekegy vagy apostoli
hitvallás
Hiszekegy (vers)
A főbb különbségek

II. A keresztyén élet.

Imhol az ember
Az égi szózat
A föld harca az éggel
Az első támadás és a végső
győzelem
A régi és az új parancsolat
Az Istenországa
Jézus követése
Istenre bízom magamat
Az istentisztelet
Az imádkozásról
Miatyánk (vers)
A káromkodásról
Magunk szeretete
A vagyon szeretete
Az emberszeretet
A keresztyén háznép
Édes anyánk (vers)
Légy hű mindhalálig

*Függelék
Isteni iratokunkról*

*Utemplon
Utemplonin isteni szöveg
Utemplonon misztika
Utemplonon völközet
Utemplon
Utemplon*